

Nr 59.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden m. m.; given Stockholms slott den 8 november 1940.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Gustav Möller.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 8 november 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och jordbruksdepartementen anför chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller.

Gällande bestämmelser rörande statliga bidrag och lån till bostadsförbättringsverksamhet på landsbygden äro meddelade i kungörelsen den 22 juni 1939 (nr 464) om förbättringsbidrag samt nybyggnads- och förbättringslån för bostadsbyggnadsföretag på landsbygden med däri genom kungörelser den 15 september 1939 (nr 673) och den 28 juni 1940 (nr 670) gjorda ändringar.

Enligt dessa bestämmelser är egnahemsstyrelsen centralmyndighet för verksamheten. Bidrag och lån beviljas av egnahemsnämnderna i den mån av Kungl. Maj:t för ändamålet fördelade medel därtill förslå.

Förbättringsbidrag må lämnas för reparation eller förbättringsarbete å bostadslägenheter, däri inbegripet anordnande av ledningar för vatten och avlopp, så ock för uppförande av nya bostadslägenheter i stället för förut befintliga samt för förbättring av vattentäkt. Bidrag utgår endast under förutsättning att sökanden prövas vara i behov av ekonomiskt bistånd för byggnadsföretagets genomförande och fastställs till ett belopp motsvarande viss del av de för företaget uppskattade kostnaderna. Denna del bestämmes med skälig hänsyn till sökandens egen förmåga att själv bidraga med penningar, material, transporter och eget arbete och må ej, därest icke särskilt ömmande omständigheter föreligga, överstiga 80 % av kostnaderna. För varje särskild bostadslägenhet må bidraget ej överstiga 2,000 kronor.

Nybyggnads- och förbättringslån må lämnas för uppförande av nya bostadslägenheter i stället för förut befintliga samt för förbättring av vattentäkt, så ock för ombyggnad av samt annat mera omfattande förbättringsarbete å bostadslägenheter, däri inbegripet anordnande av ledningar för vatten och avlopp. Nybyggnads- eller förbättringslån må ej överstiga 80 % av de för byggnadsföretaget uppskattade kostnaderna. Förbättringslån beviljas ej för företag, till vilket förbättringsbidrag eller nybyggnadslån utgår. Däremot kan nybyggnadslån förenas med förbättringsbidrag, varvid sammanlagda beloppet ej må överstiga 80 % av kostnaderna.

Förbättringsbidragen gäldas från ett under femte huvudtiteln anvisat reservationsanslag till bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden. Nämda anslag har för budgetåret 1940/41 upptagits till 3,250,000 kronor.

Nybyggnadslånen utlämnas från en å kapitalbudgeten under statens utlåningsfonder inrättad lånefond för främjande av bostadsbyggande på landsbygden. För förstärkande av denna fond har för budgetåret 1940/41 anvisats ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor.

Förbättringslånen bestridas från ett å kapitalbudgeten under fonden för låneunderstöd anvisat reservationsanslag till lån för bostadsförbättringsverksamhet, vilket anslag för innevarande budgetår upptagits till 2,000,000 kronor.

I skrivelse den 14 oktober 1940 har *egnahemsstyrelsen* föreslagit viss jämkning i omfördälda bestämmelser om förbättringsbidrag samt nybyggnads- och förbättringslån. Egnahemsstyrelsen har i ämnet anfört i huvudsak följande.

Med hänsyn till den nuvarande bristen på oljor för belysningsändamål och maskindrift föreläge behov av åtgärder för underlättande av elektrifieringen på landsbygden. Därför hade i proposition den 27 september 1940, nr 43, till innevarande års urtima riksdag framlagts förslag om anvisande av ett reservationsanslag å 5,000,000 kronor, avsett att användas till statsbidrag till elektrifieringsföretag, vilka befunnes vara särskilt förtjänta och i behov av sådan hjälp. Av propositionen framginge även, att statens bränsle-

kommission hade under övervägande förslag om statliga bidrag till byggande företag samt om lån för enskilda i syfte att underlätta deras inträde i elektricitetsförening.

Även om åtgärder vidtoges för utbyggande av elektrifieringsnätet på landsbygden och för underlättande av andelsteckning, kunde likväl svårigheter förefinnas för utnyttjande av dessa nya möjligheter, i det att även installationen av elektriska ledningar i byggnaderna kunde draga kostnader, vilka för mindre bemedlade verkade nog så betungande. Styrelsen ansågo sig därför böra föreslå, att bidrag och lån finge från anslagen för bostadsförbättringsverksamhet beviljas för bestridande av kostnader för anordnande av elektriska installationer.

Styrelsen erinrade om att bostadsförbättringsbidrag, nybyggnadslån och förbättringslån enligt uttryckliga bestämmelser kunde beviljas till anordnande av ledningar för vatten och avlopp. Det syntes ligga nära till hands att nu lämna ett motsvarande medgivande beträffande elektrisk installation. Liksom bidrag och lån för närvarande kunde beviljas till vatten- och avloppsledningar icke blott för bostadsbyggnader utan också för ekonomibyggnader, syntes bidrag och lån till elektriska installationer likaledes böra få gälla även ekonomibyggnader.

Beträffande de ekonomiska konsekvenser, som den ifrågasatta utvidgningen av omfördälda bidrags- och lånebestämmelser kunde tänkas medföra, har egnahemsstyrelsen härefter uttalat sig sålunda.

Styrelsen hade tillfrågat egnahemsnämnderna, huruvida, därest användningen av bostadsförbättringsmedel utvidgades till att avse även elektriska installationer i bostads- och eventuellt ekonomibyggnader, någon större efterfrågan av sådana medel kunde förväntas samt i huru stor ungefärlig omfattning. Av nämndernas svar hade framgått, att stor efterfrågan på hjälp till elektriska installationer redan förekommit. Någon ens approximativ siffra för den omfattning, i vilken lån och bidrag kunde komma att sökas, om medel därför ställdes till förfogande, syntes emellertid icke kunna erhållas ur egnahemsnämndernas yttranden.

Om användningen av bostadsförbättringsmedlen på föreslaget sätt utvidgades, måste emellertid givetvis en utökning av tillgängliga anslagsmedel äga rum. Styrelsen finge för sin del förorda, att å tilläggsstat för innevarande budgetår anvisades sammanlagt 3,000,000 kronor, därav 1,000,000 kronor för förbättringsbidrag, 1,000,000 kronor för nybyggnadslån och 1,000,000 kronor för förbättringslån.

I anledning av förevarande framställning har *statens bränslekommission* den 1 november 1940 avgivit utlåtande. Kommissionen har däri anfört i huvudsak följande.

I skrivelse den 11 oktober 1940 hade kommissionen avgivit förslag rörande landsbygdens elektrifiering. Däri hade kommissionen uttalat, att statsbidrag enligt vissa riktlinjer borde lämnas för utförande av bygge och orsnät men däremot icke för installationer. Ett bifall till egnahemsstyrelsens förslag skulle sålunda utgöra ett avsteg från de av kommissionen föreslagna principerna.

Kommissionen hade emellertid i fråga om landsbygdens elektrifiering närmast att företräda allmänna bränslehusållningssynpunkter. Med denna utgångspunkt hade kommissionen för sin del icke ansett bidrag till elektriska installationer motiverade, därför att arbetet med landsbygdens elektrifiering vore av så stor omfattning, att tillgänglig arbetskraft med all

sannolikhet för avsevärd tid framåt komme att bli va upptagen med elektrifieringar, som bleve möjliga med bidrag endast till bygde- och ortsnäten.

I vilken utsträckning avsteg från kommissionens förslag kunde vara motiverade ur sådana rent sociala synpunkter, som låge till grund för egnahemsstyrelsens framställning, undandrog sig kommissionens bedömande, eftersom åtgärder av social natur låge utanför kommissionens verksamhetsområde. Då emellertid egnahemsstyrelsens förslag på intet sätt skulle motverka de syften, som bränslekommissionen med sina förslag till statliga stödåtgärder för landsbygdens elektrifiering velat uppnå, utan snarare — om också sannolikt i relativt ringa mån — skulle befrämja denna elektrifiering, hade kommissionen ingen erinran att göra mot egnahemsstyrelsens framställning.

Departements-
chefen.

Det av egnahemsstyrelsen framlagda, av statens bränslekommission utan erinran lämnade förslaget att vid beviljande av förbättringsbidrag, nybyggnadslån och förbättringslån enligt 1939 års kungörelse i ämnet bidrag respektive lån skulle få utgå jämväl för bestridande av de anordningskostnader, som hänföra sig till elektriska installationer, anser jag mig böra biträda. Det torde nämligen vara uppenbart, att ett bifall till detta förslag skulle i icke oväsentlig mån kunna underlätta en snabbare elektrifiering av landsbygden, en utveckling som särskilt under nuvarande förhållanden synes särdeles angelägen och förtjänt av det allmännas stöd. I likhet med egnahemsstyrelsen anser jag, att bidrag och lån böra få lämnas ej blott när fråga är om elektriska anläggningar i bostäder utan även för dylika anläggningar i ekonomibyggnader.

För att de förordade nya möjligheterna till bidrag och lån skola kunna utan dröjsmål utnyttjas, läser det bli va nödvändigt, att de för bostadsförbättringsverksamheten på landsbygden för löpande budgetår anvisade anslagen förstärkas. De av egnahemsstyrelsen föreslagna anslagsbeloppen torde emellertid kunna nedsättas till hälften. Jag tillstyrker därför, att å tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår anvisas dels under femte huvudtiteln ett reservationsanslag av 500,000 kronor till bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden, dels ock såsom kapitalinvestering under statens utlåningsfonder ett reservationsanslag av 500,000 kronor till lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden samt under fonden för låneunderstöd ett reservationsanslag av 500,000 kronor till lån för bostadsförbättringsverksamhet. Jag utgår därvid från att de sålunda förordade anslagen skola få användas för berörda verksamhet i allmänhet och att alltså någon speciell begränsning av anslagens användning till bidrag respektive lån för sådana företag, vari ingå elektriska installationer, icke bör ifrågakomma.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna av mig i det föregående förordade ändrade grunder för bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden, för nybyggnadslån för samma verksamhet och för lån för bostadsförbättringsverksamhet

dels ock å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41
anvisa

- a) under femte huvudtiteln till *Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden* ett reservationsanslag
av kronor 500,000;
- b) under Kapitalinvestering, Statens utlåningsfonder, till *Lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden* ett reservationsanslag av kronor 500,000;
- c) under Kapitalinvestering, Fonden för låneunderstöd, till *Lån för bostadsförbättringsverksamhet* ett reservationsanslag
av kronor 500,000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter
biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att
till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse,
bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ossian Larsson.
